

Antoaneta IORDACHE

Târgoviște

*La început... **

Pe temperaturile astea care sar pretimpuriu limita suportabilului, nu e înțelept să te lași amăgit de ideea că edițiile festivaliere-pilot și-ar fi pierdut, la noi, iscusința de a ieși în lume „în costum de hârtie”... Încât, în trenea evenimentelor lansate, în spatele cortinei lor, se întrevăd aproape aceleași capitole în plină construcție. Se interpun, minus câteva nuanțe, aproape aceleași fronturi justificative: bugetul scăzut, lipsa de susținere din partea decidenților locali (pesemne, nu și a celor trecuți pe afișe), un secretariat literar existent (în scriptele teatrului), dar nefuncțional, voluntariatul pe care se contează în organizare etc. Elemente obiective, aspecte subiective, în amestec, nedecelabile, de la o zi încolo. Însă, ceea ce începe cu adevărat să mă mire – ca privitor al tentativelor inaugurale – este conținut în discursul despre oraș al vocilor răspunzătoare de inițiativa festivalieră. De la un moment inițial la altul, monologul teatrelor despre locul în care ele fac să se întâmple o primă ediție de festival aduce în imagine amărăciuni apăsătoare, iar prin lentila ca de fum a cuvintelor pronunțate orașele par zone în clivaj, în derivă și în pericolul de a se scufunda, somnolent, sub linia terenului – și acesta amorțit. Și încă atribuțiile sceptice sunt de înțeles, fiindcă (nu-i așa?) ele sublimează tensiunea voinței de a reuși (printr-un instrument afin artelor) să-i apropie de teatru pe conlocuitorii ce, în mod nejustificat (îți zici), îl ocolesc, sau nu-l situează între preocupările lor presante, printre lucrurile fără de care nu se poate trăi. Dar ce sens poate avea superioritatea încruntată față de întrebările, observațiile, cerințele orașenilor veniți (de pe „nava-în-vrie” unde locuiesc) la conferința de presă, desigur ca să descoasă oferta inedită (pe care niște dificultăți momentan insurmontabile au privat-o oricum de posibilitatea de a-și comunica pe larg, documentat, mirabila intenție)?... Ei bine, dacă discursul despre orașele care dorm în praf nu e neapărat o viclenie, sau nu a devenit chiar un clișeu, și s-ar putea (*măsurat!*) motiva, postura de vitriolant „superman-trezitor” ce vizitează atitudinile câte unui nou organizator de festival nu cred să aibă efectul psihologic potrivit asupra virtualilor beneficiari. E prea evident faptul că, în principiu, festivalurile sunt instrumente sărbătorești de corectură pentru o relație prezumtiv atonică între teatru și publicul său; tot în principiu, elasticitatea dialogului între public și teatru ce se reface prin intermediul luminozității provocate de festival are șansa de a se prelungi dincolo de festinul concluziv al manifestării, astfel ca să schimbe scala de percepție, de ambele părți. Mă tem că în instituțiile noastre teatrale, în ultima vreme, câștigă teren teoria operei scenice suficiente sieși, care tratează sumar publicul, nu mai conspectează pe marginea absenței lui (nici a reactivităților) din sală... Și tot astfel și privitor la festivaluri. Dat fiind că nu mă simt deloc ispitită să particularizez acum, dar nici să sporesc frazarea constatativă, o să adaug încă un singur lucru, pe care chiar nu mă voi opri să-l spun: anume că mie încep să-mi placă avantajele machetei americane de pornire și de rulaj de festival (de orice gen), registrul de fețe deschise, energia unei echipe ce se consumă nu în a-și contempla dificultățile, ci pentru a le depăși în viteză, dar

* BABEL. Festivalul Artelor Spectacolului. Târgoviște, 13–17 iunie 2007.

mai ales ideea ordonatoare principală, după care organizatorii urmăresc, tind să unească în juru-le *o comunitate care există*, să contribuie la *formarea unui spirit al oraşului lor, care există*, nu trebuie recuperate din... deşert.

Un teatru adevărat nu se poate dezvolta decât în jurul unui festival, declară Mc. Ranin, directorul Teatrului „Tony Bulandra” din Târgovişte. Pe perioada directoratului său, într-un timp relativ scurt, teatrul s-a schimbat, e înnoit, sub orice unghi ai privi. Repertoriile au urcat la cota semnificativului. Trupa a câştigat capacitatea de a se adapta stilurilor diverse şi inconfundabile ale unor regizori importanţi. Din această perspectivă, **Babel F.A.S.T.** este tocmai următorul pas decisiv pe scara ascendentă pe care se află instituţia. Profitul scontat de Mc. Ranin duce lucrurile departe, înspre „conexiunea cu alte festivaluri”, căci „în felul acesta, deschiderea capătă dimensiuni foarte mari”. În plus, directorul vede în festivalul său, interconectat acţiunilor de pe alte meridiane, un vector al „exigenţei, în privinţa repertoriului, a modalităţii de a face spectacol”. Deci, lansare cu pretenţii şi cu speranţe întinse pe spaţiul larg al teatralităţii şi cu impact în teatrul-gazdă, asupra reprezentaţiilor de fiecare zi.

Prima ediţie, subintitulată „Elemente” (în primele două zile şi jumătate la desfăşurarea cărora am asistat), a invitat oraşul să observe câteva modalităţi spectaculare (aici, probabil) mai puţin obişnuite, dar şi să se lase antrenat în roata de concerte (genuri „la zi”, dar şi muzică bizantină, dar şi excepţionalele ansambluri de muzică populară: „Maria Tănase” şi „Grupul Iza”), în colorata roată a animaţiei stradale (Marian Râlea – cu neostenitele sale închipuiri pe picioaroange şi cu fel-de-felul pirotehnic, cu îndemânările micilor lui simpatici circari; secvenţele cu măşti, statui vivante şi interacţiune cu trecătorul ale Companiei Sabine Fay – Franţa şi Yain Napier – Anglia). Târgoviştenii au răspuns – şi nu prea – incitaţiei; curios mi s-a părut că lângă scena în aer liber a folclorului autentic s-au oprit foarte puţini. „*Parada Babei*”, însă (reunind, în alai, compoziţii extinse cu măşti, pirotehnie, duium de artificii, muzica unui absolut special grup scoţian, picioaroange, o fanfară şi ce se mai putea alinia, de prin cuprins), a fost atracţia într-adevăr primită de oraş cum se cuvenea, însoţită de localnici cu aplauze de-a lungul unui întreg bulevard şi până la teatru. (S-ar zice că în Târgovişte, paradele sunt la ordinea zilei; undeva prin urbe, în drumul spre teatru, mă prind din urmă nişte puştani în alai, costumaţi în verde-lăcustă, care mă-ndeamnă să apăr pădurea...)

Montările de pe afişul perioadei propuneau spectatorului târgoviştean întâlnirea cu *abordări atente* (regizoral, actoriceşte) *la text*: *Tot ce se dă* de Ioan Peter, al Teatrului Imposibil Cluj-Napoca, dar şi, la extremă, întâlnirea cu *exerciţiul non-verbal*, cu simeza imageriei teatrale, într-un spectacol având semnificaţiile parcă prinse de capetele unui arc încărcat până la refuz cu electricitate: *O vară fierbinte pe Iza*, a lui Mihai Măniuţiu (coproducţie Teatrul Naţional „Lucian Blaga” Cluj şi Teatrul „Tony Bulandra”). Teatrul din Târgovişte a ridicat şi cortina unei premiere: *Brâncuşi-Sărutul*, *scenarizare de calitate*, un *pachet vizual* conceput, regizat de Horaţiu Mihaie (şi lucrat limpede de interpreţi). Din Bulgaria, două producţii: întâi, *Don't shoot me!*, o *dramă documentară* (Compania Torna) în care 5 tineri actori încearcă să pună în ecuaţie fragmente de film-reportaj cu propriile trăiri, valori, nevoi de exprimare, antrenându-se într-un dans straniu, pe când în fundal proiecţia descrie o „Bulgaria reală”, din afara timpului; apoi, *Offending the audience*, de Peter Handke (Teatrul Slug), unde regizorul (Veselin Dimov) le creează actorilor Alexander Predov şi Nevena Dencheva (prezenţi şi în distribuţia spectacolului cu tente antropologice) oportunitatea de a-şi demonstra ambitusul interpretativ modern.

În ambianța „Fiord Pub”-ului din Târgoviște, Compania Scottworks – pe texte scurte de Peter Cook (comic și scriitor englez), colate sub titlul *Interesting facts and other madness*, sub supravegherea regizorală a lui Scott Johnston, cu două personaje spiritual dezvăluite și puse în replică de actorii Ross Anderson și Ross Hornby, cu nu mai puțin amuzantele și spiritualele interludii muzicale între momente ale muzicienilor ce alcătuiesc John Sampson Band (adică, alături de John Sampson, Stewart Hanratty și Edward Hanratty) – ne-a restituit *râsul sănătos al comediei bune*, amuzamentul în proximitatea grafiilor acide fine și, fără să fi știut, ne-a obligat să ne aducem aminte înspre ce fel de umor aleargă lumea noastră, pe-aici... Au fost expoziții de artă plastică, a fost lansată noua carte de teatru – *Despre mască și iluzie* – a lui Mihai Măniuțiu (prezentată de Dan C.Mihăilescu), au fost continuu în hol frumoase fotografii de spectacol datorate Augustinei Iohan. A apărut un prim număr (și singurul) de revistă de festival, dintr-o serie, evident mai amplă, inițial proiectată. Manifestarea are nevoie de un director executiv, care să pună în coerență lucrurile, care să aibă capacitatea de a le *împacheta și apoi despacheta* în echipă. Curajul începuturilor și încercărilor e de notat, însă mai e nevoie și de alte (apropo!...) elemente. Parte din *staff*-ul festivalier știa – altă parte nu era nici prea ușor de găsit, dar mite să știe – ce-i de făcut, când te afli pe post de organizator. Documentația, aproape inexistentă. Actorul Liviu Cheloiu îmi procură și mie ceva din cele de cuviință, chiar pentru acest articol. Programele modificate neanunțat, de pe-o zi pe alta. Dar, lucrurile sunt la început... Festivalul promite să se orienteze, să se calibreze. Ediția-pilot îi va ghida, fără îndoială, Teatrului „Tony Bulandra” viitoare organizări... Târgoviștea este un loc despre care nu se poate susține că n-ar avea apetit inovator, câtă vreme în oraș s-au înființat, de la începutul acestui an, alte două instituții de cultură: o Filarmonică și un Teatru de păpuși.

Ion PARHON

Piatra Neamț

„YORICK”, a 17-a ediție

Eliberat de erorile și... ororile unui timp în care devenise victima neoproletcultismului și a confuziilor generate de o ideologie aberantă, teatrul neprofesionist, cu harul și hazul lui autentic, ivit din talent și ingenuitate, amenință astăzi cu propria-i moarte, dar nu se predă! Acest adevăr își află chipul și în câteva confruntări, puține la număr dar edificatoare, așa cum sunt festivalurile de la Lugoj, devenit între timp internațional, și de la Piatra Neamț, ajuns acum la cea de-a 17-a ediție, grație sârgului și perseverenței Casei de cultură a sindicatelor de acolo, condusă de profesorul *Dumitru Luca*.

De această dată, „Yorick”, așa cum este cunoscut deja **Festivalul de teatru de la Piatra Neamț**, ne-a oferit și o surpriză cu consecințe, sperăm, fericite pentru arta spectacolului de aici și nu numai de aici. Concursul propriu-zis, reunind la start trupe din București, Iași, Reghin, Lugoj, Galați, Botoșani, Slatina, Tulcea, Medgidia și din... Alibunar Voivodina – Serbia (o trupă a comunității române din această localitate), a fost prefăcut de o *premieră* cu piesa *Visul unei nopți de iarnă*, de Tudor Mușatescu, oferită de ... *primul „teatru particular” înființat la Piatra Neamț*